

Liefde werkt in barmhartigheid

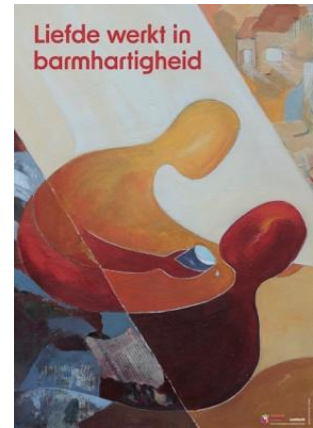
gebedsviering bij de start van het schooljaar (so)

Dit document is een voorstel voor een gebedsviering. Als school kan je zelf onderdelen vervangen of aanpassen. Zo kan je zelf een duiding schrijven bij de teksten of op voorhand voorbeden verzamelen bij leerlingen/collega's en deze in de viering verwerken. Ook een keuze voor andere liederen of werkvormen is mogelijk. Je kan hiervoor ook inspiratie opdoen in de plukbundel die aangeboden wordt bij de jaarthema materialen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

<https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/leeftocht/jaarthema-materiaal>

Deze viering kan uiteraard ondersteund en versterkt worden door een projectie (vb. PPT-presentatie) van beelden en liedteksten.

Voor passende afbeeldingen verwijzen wij u naar de plukbundel 'begin schooljaar so'. De bronnen van de gebruikte beelden en liederen worden ook steeds vermeld en leiden je naar de vindplekken zodat je makkelijk zelf een projectie/presentatie kan uitwerken.

Eventuele extra benodigdheden voor deze gebedsviering:

- afbeeldingen van de zeven werken van barmhartigheid (zitten in de plukbundel)
- kaartjes met een afbeelding van oor, oog, mond, hand, voet

1 Openen

1.1 Lied: Count on me 'Bruno Mars'

Link videoclip: <https://www.youtube.com/watch?v=4JNtAtGGNRU>

Link met Engelse tekst: <https://www.youtube.com/watch?v=6k8cpUkKK4c>

(vrije) vertaling:

Als je ooit merkt dat je vast zit in het midden van de zee
Ik zal de wereld rond zeilen, om jou te vinden
Als je ooit merkt dat je de weg kwijt bent in het donker en je kunt niets zien
Ik zal het licht zijn om je te begeleiden

We zullen ontdekken wie we zijn
Als we geroepen worden om onze vrienden in nood te helpen

Je kan op me rekenen als een, twee, drie
Ik zal er zijn, want ik weet dat als ik het nodig heb
Ik op jou kan rekenen als vier, drie, twee
En jij zal er zijn, want dat is wat vrienden horen te doen, oh yeah

Als je ligt te woelen en te draaien en je gewoon niet kunt slapen
Zal ik naast je een liedje zingen
En als je ooit vergeet hoeveel je voor me betekent
Zal ik je er elke dag aan helpen herinneren

We zullen ontdekken wie we zijn
Als we geroepen worden om onze vrienden in nood te helpen

Je kan op me rekenen als een, twee, drie
Ik zal er zijn, want ik weet dat als ik het nodig heb
Ik op jou kan rekenen als vier, drie, twee
En jij zal er zijn, want dat is wat vrienden horen te doen, oh yeah

Je zult altijd mijn schouder hebben om op te huilen
Ik zal het nooit laten gaan, nooit gedag zeggen
Je weet dat je op me kan rekenen als een, twee, drie
Ik zal er zijn, want ik weet dat als ik het nodig heb
Ik op jou kan rekenen als vier, drie, twee
En jij zal er zijn, want dat is wat vrienden horen te doen
Je kunt op me rekenen want ik kan rekenen op jou

Andere liedsuggesties vind je in de plukbundel 'Begin schooljaar so'.

1.2 Welkom en kruisteken

Bij de start van een nieuw schooljaar hebben we hopelijk heel wat positieve verwachtingen. Voor velen is het een terug oppikken van de draad die ze vorig schooljaar even neerlegden. Voor anderen start misschien een totaal nieuw hoofdstuk. Maar allemaal kijken we verwachtingsvol uit naar een positief schooljaar.

Vandaag willen we mekaar van harte welkom heten. In een christelijk geïnspireerde school doen we dat door iedereen op te nemen in onze klas of school. Met Jezus als gids willen we dat dan ook doen zonder onderscheid te maken. Iedereen is welkom: gelovigen, niet (meer) gelovigen, andersgelovigen, nog niet gelovigen. Jezus leert ons geen onderscheid te maken en ieder mag zijn wie hij/zij is.

Bij de start van een viering begroeten christenen mekaar en God met het symbool van het kruisteken en ze benoemen die God als: Vader, Zoon en Heilige Geest (+)

1.3 Duiding van het thema

Geloof, hoop en liefde zijn de drie goddelijke deugden. De apostel Paulus schrijft in zijn brief aan de Korintiërs dat de liefde daarvan de grootste is (1 Kor 13,13).

In het schooljaar 2026-2027 richten wij onze blik op 'de liefde', die concreet werkt 'in daden van barmhartigheid'. 'Liefde werkt in barmhartigheid' is de baseline van het nieuwe jaarthema.

Het woord 'barmhartigheid' lijkt wel wat te klinken alsof er stof van jaren op ligt. Een wat ouderwets woord misschien? We kunnen zoeken naar synoniemen, die misschien aantrekkelijker klinken: medeleven, compassie ... Maar eigenlijk zijn het allemaal vertalingen van liefde. Barmhartigheid is nooit bedoeld om slechts een woord te blijven: het komt tot leven in de hartenklop van wie door de ander wordt geraakt, in handen die worden gereikt, in armen die worden gestrekt, in voeten die naar de ander toe bewegen. Barmhartigheid is geen zacht sentiment. Het is misschien een wat verdoken werkwoord: het is medeleven in actie. Een daadkrachtige levenshouding. Het is liefde die beweegt, handelt, optilt en herstelt.

Barmhartigheid neemt een belangrijke plaats in, in het DNA van een christen. Op school is barmhartigheid niet bijkomstig, maar wezenlijk! Barmhartigheid is een onderstroom bij hoe wij kijken, begeleiden, samen kinderen en jongeren vormen. Barmhartigheid is een noodzaak om iedereen welkom te heten op onze school.

1.4 Overgang naar luisteren

Wanneer we een school voor iedereen willen zijn, moeten we ervoor zorgen dat we ook iedereen meenemen in ons verhaal. We kunnen niemand aan de kant laten, niemand uitsluiten. En dat is geen gemakkelijke opdracht.

Af en toe zullen er misschien ook in onze school leerlingen, leraren of ander personeel aan de kant gaan zitten of nog erger, aan de kant gezet worden. Het is belangrijk dat we net voor die mensen extra aandacht hebben en hen weer kunnen optillen, de hand reiken, om er opnieuw bij te horen.

In de Bijbel lezen we dat we precies op die momenten van optillen, aandacht geven, God kunnen ontmoeten. Wanneer we dus aandacht hebben voor anderen die het even wat moeilijker hebben. Dat is die barmhartigheid. Zo werkt God, of beter liefde in barmhartigheid.

We ontsteken een kaars vlakbij de plaats waar het Bijbelverhaal gelezen wordt.

2 Luisteren

2.1 Bijbelverhaal

Mt 25, 31-46 (NBV 21): “Wat jullie gedaan hebben voor een van de geringsten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor Mij gedaan.”

³¹Wanneer de Mensenzoon komt, omstraald door luister en in gezelschap van alle engelen, zal Hij plaatsnemen op zijn glorievolle troon. ³²Dan zullen alle volken voor Hem worden samengebracht en zal Hij de mensen van elkaar scheiden zoals een herder de schapen van de bokken scheidt; ³³de schapen zal Hij rechts van zich plaatsen, de bokken links. ³⁴Dan zal de koning tegen de groep aan zijn rechterzijde zeggen: “Jullie zijn door mijn Vader gezegend, kom en neem deel aan het koninkrijk dat al sinds de grondvesting van de wereld voor jullie bestemd is. ³⁵Want Ik had honger en jullie gaven Mij te eten, Ik had dorst en jullie gaven Mij te drinken. Ik was een vreemdeling en jullie namen Mij op, ³⁶Ik was naakt en jullie kleedden Mij. Ik was ziek en jullie bezochten Mij, Ik zat gevangen en jullie kwamen naar Mij toe.” ³⁷Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden: “Heer, wanneer hebben wij U hongerig gezien en U te eten gegeven, of dorstig en U te drinken gegeven? ³⁸Wanneer hebben wij U als vreemdeling gezien en opgenomen, U naakt gezien en gekleed? ³⁹Wanneer hebben wij gezien dat U ziek was of in de gevangenis zat en zijn we naar U toe gekomen?” ⁴⁰En de koning zal hun antwoorden: “Ik verzeker jullie: alles wat jullie gedaan hebben voor een van de geringsten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor Mij gedaan.” ⁴¹Daarop zal Hij ook de groep aan zijn linkerzijde toespreken: “Jullie zijn vervloekt, verdwijn uit mijn ogen naar het eeuwige vuur dat bestemd is voor de duivel en zijn engelen. ⁴²Want Ik had honger en jullie gaven Mij niet te eten, Ik had dorst en jullie gaven Mij niet te drinken. ⁴³Ik was een vreemdeling en jullie namen Mij niet op, Ik was naakt en jullie kleedden Mij niet. Ik was ziek en zat in de gevangenis en jullie bezochten Mij niet.” ⁴⁴Dan zullen ook zij antwoorden: “Heer, wanneer hebben wij U hongerig gezien of dorstig, als vreemdeling of naakt, ziek of in de gevangenis en hebben wij niet voor U gezorgd?” ⁴⁵En Hij zal hun antwoorden: “Ik verzeker jullie: alles wat jullie

voor een van deze geringste mensen niet gedaan hebben, hebben jullie ook voor Mij niet gedaan.”
“Hun staat eeuwige bestraffing te wachten, de rechtvaardigen daarentegen het eeuwige leven.’

2.2 Duiding (uit Leeftocht, startnummer)

De Bergrede (Mattheüs 5-7) wordt vaak beschouwd als het hart van Jezus' verkondiging. Ze schetst een nieuwe manier van leven, geworteld in Gods nabijheid en koninkrijk. De rode draad is duidelijk: wie leeft vanuit God, leeft anders: eenvoudig(er), eerlijk(er), kwetsbaar(der), liefdevol(ler). Daarom begint Jezus zijn rede met de zaligsprekingen: een omgekeerde wereld waar niet de machtigen centraal staan, maar de kleinen, de zachtmoedigen, de treurende, de vrede-stichters ... De Bergrede toont hoe Gods logica verschilt van de menselijke logica.

In de werken van barmhartigheid (Mt 25,31-46) laat Jezus zien hoe dat ideaal concreet handen en voeten krijgt. Barmhartigheid is geen abstract begrip maar een oproep tot actie. Jezus stelt zich in de plaats van de kwetsbare mens: "Wat je voor de minste van mijn broeders hebt gedaan, heb je voor Mij gedaan."

Dat is de logica van de Bergrede: God ontmoeten begint niet in rituelen, maar in relaties. De Bergrede toont welke houding een leerling van Jezus moet aannemen tegenover anderen; de werken van barmhartigheid tonen hoe die houding concreet wordt in het dagelijks leven - en zo wordt de kwetsbare medemens de plaats waar God zelf aanwezig is.

2.3 Mogelijkheid tot creatieve verwerking

Voorstel 1: actualisatie van de werken van barmhartigheid

Hang een visualisatie van de verschillende werken van barmhartigheid op. Voor elk werk neem je een afzonderlijke visualisatie (*in de inspiratiebundel vind je een voorbeeld*). Vraag nu aan de leerlingen (en begeleidende collega's) of ze onder één of meerdere afbeeldingen een concreet voorbeeld schrijven van hoe zij dit werk van barmhartigheid mogelijk zien op de school. Of je schrijft waar jij al eens die concrete hulp ervaren hebt.

Enkele voorbeelden

- Hongerigen eten geven: Aandacht voor lege boterhamdozen. Aan wie meld je dit? Kan je delen met iets van jezelf?
- Naakten kleden: Een turn t-shirt uitlenen zodat iemand geen berisping krijgt. Een plek voorzien waar natte jassen of schoenen kunnen drogen.
- Zieken verzorgen: Een kaartje sturen naar een zieke klasgenoot, of met de klas een filmpje maken en versturen.
- Gevangenen opnemen: Een leerling die uitgesloten wordt aanspreken.

...

Tijdens het schrijfmoment laat je wat rustige muziek spelen.

Nadien kan je eventueel kort bespreken.

Voorstel 2: Stel je open (Effeta)

Bij het doopsel krijgen christenen een zendingsoopdracht mee. Hiertoe worden ze gezegend in het Effeta-gebed. Effeta is het Aramese woord voor 'Ga open' (de taal die Jezus sprak). Precies die

houding, ons openstellen, kan ons helpen om aandacht te krijgen voor de werken van barmhartigheid. Bij de zendingsopdracht, of het zegengebied, wordt gevraagd om je als christen op vijf specifieke manieren open te stellen naar anderen. Met je ogen, je oren, je mond, je handen en je voeten.

Maak een aantal kaartjes met deze lichaamsdelen. Je kan nu op verschillende manieren te werk gaan:

- Leg de kaartjes gedekt in een mand. Vraag aan de leerlingen (en begeleidende collega's) om één of meerdere kaartjes te trekken (afhankelijk van hoeveel je er voorzien hebt). Laat hen even nadenken hoe zij met hun kaartje aan de slag kunnen gaan in de loop van de volgende week. Delen mag.
- Je kan ook iedereen alle vijf de kaartjes geven en vragen wat voor hen het moeilijkste en/of gemakkelijkste kaartje is om uit te voeren. Waarom is dit zo?
- Neem een kaartje en geef het aan iemand. Deze persoon kan dit als een uitdaging aanvaarden om hier volgende week extra aandacht aan te besteden. Geef alvast wat reflectietijd om na te denken hoe hij/zij het kan/zal aanpakken.

3 Bidden

3.1 Voorbede

(Maak eventueel een selectie uit onderstaande voorbede. Je kan hier ook een werkvorm van maken door leerlingen te laten aanduiden welke uitnodiging hen het meest aanspreekt bij de verschillende werken. Uit die selectie maak je dan de voorbede)

Laat de werken van barmhartigheid woorden zijn die ons uitnodigen tot...

(hongerigen spijzen)

dankbaarheid om het voedsel dat op tafel komt
bewuste keuzes voor eerlijk betaalde producten
durf om onze overvloed in vraag te stellen
moed om de noden van anderen te leren ontdekken
zorg in de wijze waarop wij anderen iets geven

(dorstigen laven)

de keuze om het nooit vanzelfsprekend te vinden dat we zo gemakkelijk water ter beschikking hebben
zorgzaamheid in het omgaan met water
genieten van momenten waarop samen het glas geheven wordt
het zien van het verlangen naar aandacht, ook van nabije mensen
durf om in te gaan op de dorst naar levengevende woorden

(naakten kleden)

het bevragen van ons koopgedrag
het besef dat 'de mode volgen' niet voor iedereen vanzelfsprekend is
de moed om ons af te vragen waarom we bepaalde kledij niet beter zouden weggeven
de wil om wie zich naakt voelt met eerbied en waardigheid te bekleden
het engagement om niemand bewust in zijn hemd te zetten
de keuze om de mooiste kant van anderen te willen zien

(vreemdelingen herbergen)

engagement in de opvang van vluchtelingen
bereidheid wegwijzer te zijn voor vreemdelingen, toeristen en asielzoekers

moed om het vreemde in onszelf toe te laten
respect voor de eigen identiteit van elk ander
het waarderen van het anders-zijn van de ander

(zieken bezoeken)

tijd nemen om zieke mensen te ontmoeten
trouw aan zieke vrienden
het besef dat dé zieke niet bestaat
durf om onszelf als geschenk aan te bieden
het afleggen van de angst omwille van onze onwennigheid

(gevangenen verlossen)

nadenken in welke mate wij betrokken zijn bij de situatie en de beleving van gevangenen
concrete inzet zoals briefschrijfacties, kalenders en agenda's verzamelen, ...
het spreken van bevrijdende woorden voor wie in zichzelf gevangen zit
het geven van nieuwe kansen, ook aan onszelf
bewuste en verantwoordelijke omgang met onze vrijheid
het breken van de macht van gewoontes

(doden begraven)

nadenken over een eigentijdse begrafenisliturgie, geworteld in de traditie
het sterven uit de taboesfeer halen
het begraven zien als het loslaten om elk op eigen wijze in verbondenheid verder te gaan
aandacht voor de nabestaanden, familie én vrienden
tijd geven om te rouwen
toedekken wat geen leven heeft
omgaan met de eindigheid

(uit: Een regenboog van solidariteit, Zusters van de Bermhertigheid Jesu, 2015)

3.2 Onzevader

Wanneer christenen samenkomen in zingeving en gebed, dan bidden ze ook steeds het belangrijkste gebed in hun geloof, het gebed dat hen door Jezus zelf aangeleerd is, het Onze Vader.

Laat ons als teken van verbondenheid met mekaar en alle gelovigen dit gebed uitspreken.

Als je zelf een ander gebed wil zeggen, of wil nadenken over hoe jij over God wil spreken, voel je dan vrij dit in stilte te doen.

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd,
uw rijk kome,
uw wil geschiede
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven aan onze schuldenaren,
en breng ons niet in beproeving,
maar verlos ons van het kwade.
Amen.

4 Zenden

4.1 Afsluitende bezinningstekst

Bezoek voor Panov

(naar een verhaal van Anton Tsjechov, uit 'Parels van verhalen' van Chantal Leterme)

Op een winteravond droomde Panov, een oude schoenmaker, dat Jezus hem de volgende dag zou komen bezoeken. Wakker geworden maakte hij zijn huis klaar voor dat bezoek. Hij legde ook een speciaal cadeau klaar voor Jezus: het mooiste paar schoentjes dat hij ooit maakte.

Hij wachtte en wachtte, maar Jezus kwam maar niet. Wel kwam er een straatveger langs, die verkleumd was van de kou en hongerig zijn werk deed. 'Kom binnen' riep Vadertje Panov 'en drink iets lekker warm.

Weer wachtte vadertje Panov, maar niemand kwam, behalve een vrouw met een kind. Vadertje Panov gaf haar wat warme soep en, na enig aarzelen, gaf hij het kind de schoentjes die hij aan Jezus wou geven.

Het werd later en later, maar Jezus kwam niet. Er kwamen wel nog enkele bedelaars voorbij. Vadertje Panov gaf hun het laatste restje soep. Ten slotte kwam er niemand meer. Vadertje Panov was erg verdrietig omdat Jezus niet gekomen was.

De volgende dag klopte er iemand op de deur. Het was Jezus. 'Ik had honger', zei Hij, 'en je hebt Me te eten gegeven. Ik had het koud en je gaf Me warmte.' 'Maar wanneer deed ik dat dan wel?' vroeg vadertje Panov. 'Toen je de straatveger, de vrouw met het kind en de bedelaars hielp.'

4.2 Zending en zegenwens

Wij bidden

voor de kinderen:

Geef hen een open hart om te leren,
een glimlach om vriendschap te delen,
en het vertrouwen dat ze altijd welkom zijn.

Voor de jongeren:

Schenk hen moed om keuzes te maken,
wijsheid om goed te handelen,
en hoop om hun dromen waar te maken.

Voor de leraren:

Geef hen geduld en kracht,
dat zij met liefde en creativiteit lesgeven,
en ieder kind | elke leerling zien als een uniek geschenk.

Voor de opvoeders en ouders:

Zegen hun zorg en betrokkenheid,
dat zij blijven ondersteunen en bemoedigen,

om samen met velen te bouwen aan
een warme gemeenschap.

Voor directies en bestuurders:

Geef hen inzicht en visie,
dat zij beslissingen nemen in dienst van het goede
en een school creëren waar geloof,
hoop en liefde centraal staan.

God, maak van onze school een zo inclusief mogelijke plek
waar liefde werkt in barmhartigheid,
elke schooldag opnieuw. Amen.

(Rik Depré, uit Leeftocht startnummer)

Alternatief gebed (als je met de Effeta-opdracht werkt)

Jezus zei: „Effeta, ga open“.
Wij bidden dat onze zintuigen open mogen gaan voor God,
de wereld en de mensen om ons heen.

Laat ons de oren open houden.
Dat we mogen luisteren naar de stem van God,
naar verhalen van mensen
en naar de roep van wie in nood is.

Laat ons de mond open houden.
Dat we woorden mogen spreken vol liefde, vrede en waarheid,
en dat onze taal altijd mild en eerlijk mag zijn.

Laat ons de ogen open houden.
Dat we de wereld mogen zien zoals ze is, met al haar schoonheid,
en dat we oog hebben voor wat God ons te doen geeft.

Laat ons de handen open houden.
Dat ze nooit moe worden om goed te doen,
te helpen, te geven en te delen met elkaar.

Laat onze voeten open wegen bewandelen.
Dat we naar anderen toe kunnen gaan,
bijzonder naar hen die het nodig hebben.

4.3 Kruisteken

Laten we van hier vertrekken met het symbool dat alle windstreken en dus ook alles met mekaar mekaar verbindt, het symbool dat ook voor christenen hun verbondenheid met God en mekaar uitdrukt. Laat ieder die dat wil dan nu ook dat symbool zichtbaar maken.

(+)